

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori

X.B.Yunusov

2024 yil “09” 08

BALIQCHILIK XO'JALIKLARIDA VETERINARIYA
SANITARIYA TADBIRLARI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya
Mutaxassislik: 70840302 - Veterinariya mikrobiologiyasi, virusologiyasi
epizootologiyasi, mikologiyasi va immunologiyasi
kasalliklari

Fan/modul kodi BXVST2204		O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS – kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari	60	60	120
I. Fanning mazmuni				
<p>Fanni o'qitishdan maqsad - magistrlarda baliqlarda kasallik chaqiruvchi yoki baliqchilik mahsulot, xom ashyo va ozuqalarni yaroqsiz holga keltiruvchi patogen yoki shartli patogen mikroorganizmlar, ektoparazitlar, gelmintlar va kemiruvchilarga qarshi kurash tadbirlari kompleksida samarali veterinariya-sanitariya tadbirlarini qo'llash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariyasi, baliqlarni yuqumli va invazion kasalliklar qo'zg'atuvchilaridan asrashga va ularni baliqchilik xo'jaliklariga kirishdan yoki aksincha chiqarishdan himoyalashga, veterinariya sanitariya tadbirlarini dezinfektantlar va insektoakaratsid preparatlarni tanlanishi va yangilarini yaratilishi, optimal texnologiyalarini qo'llash bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatish, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish.</p>				
<p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1.Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari fani va uning rivojlanish tarixi</p> <p>“Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari” fanining mazmuni, maqsadi, vazifasi va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Fanining rivojlanish tarixi. Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari fanining tadqiqot ob'yektlari.</p> <p>“Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari”da qarshi kasalliklarga kurashish dezinfektsiyalashda qo'llaniladigan kimyoviy vositalar.</p> <p>2-mavzu. Baliqchilik xo'jaliklarini patogen va shartli patogen mikroorganizmlar bilan ifloslanishi</p> <p>Yuqumli kasalliklarning uzatuvchi (tashuvchi) omillar, patogen</p>				

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, "parranda, baliq, asalari va mo'ynali xayvonlar kasalliklari" kafedrasida assistenti, v.f.f.d. (PhD), F.E. Kurbanov tomonidan tayyorlangan 70840302 - Veterinariya sanitariyasi, veterinary sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash geginasi mutaxassisligi bo'yicha «Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari» fanning o'quv dasturiga

TAQRIZ

Dastur 70840302 - Veterinariya sanitariyasi, veterinary sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash geginasi mutaxassisligi bo'yicha «Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari» fanidan tayyorlangan bo'lib, uning tarkibida o'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy t'limdagi o'rni, o'quv fanining maqsadi va vazifalari, asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari), amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar, mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari hamda axborot manbalari ro'yxati ko'rsatilgan.

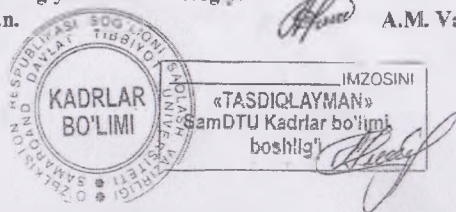
O'zbekiston Respublikasi suv havzalaridagi baliqlarda uchraydigan yuqumli va invazion kasalliklarining umumiy patologiyasining asoslari, kasalliklarni oldini olish, ularni davolash asoslari keltirilgan. epizootologiyasi, qo'zg'atuvchilari, ularning bioekologik xususiyatlari, klinik belgilari, differentsiatsiyasi, davolash va profilaktika chora-tadbirlari bo'yicha ma'lumotlar bayon etilgan. Baliqchilik tarmog'ini jadal rivojlantirish, baliq mahsulotlari ishlab chiqarishning zamonaviy va innovatsion uslublarini joriy etgan holda ishlab chiqarish hajmini oshirish, sohani tartibga solish bo'yicha bir qator qonun hujjatlari qabul qilinib, ularning ijrosini sifatli va puxta ta'minlash choralari ko'rilmogda.

Dasturning asosiy qismida fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni, magistr'larga kasalliklar etiologiyasi, diagnostikasi, davolash va oldini olishda zamonaviy usullar va texnologiyalar, kasalliklarni oldini olishning zamonaviy uslub va vositalarini takomillashtirish orqali baliqlar maxsuldorligi va reprodktiv qobiliyatini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatishdan iborat.

Dastur ilmiy va uslubiy jihatdan DTS talablariga javob beradi deb hisoblayman. Dasturni chop etishga tavsiya etaman.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti
"Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya"
kafedrasida dotsenti, b.f.n.

A.M. Vaxidova

guruhlarini o'rganishning ahamiyati. Yuqumli va invazion kasalliklar qo'zg'atuvchilarining tarqalish yo'llarining xilma-xilligi. Tashqi muhitda eng ko'p uchrab turadigan baliqlarning yuqumli kasalliklarining qo'zg'atuvchilarini tahlili. Mikroob tashuvchanlik va uning oqibatida tashqi muhitga mikroorganizmlarni tarqalishining xo'jalikning veterinariya - sanitariya holatiga ta'siri

3-mavzu. Baliqchilik ob'yektlarini zararsizlantirish uchun dezinfektsiyalovchi vositalar

Tashqi muhitning sanatsiya qilishda kimyoviy, fizik va biologik dezinfektsiya vositalarining qo'llanilishi. Kimyoviy dezinfektsiya vositalari: ishqorlar, kislotalar, xlorfaol preparatlar va boshqa guruhlarining mikroorganizmlar xujayrasiga ta'siri, bakterisid va bakteriostatik ta'sirlarni ahamiyati. Kimyoviy vositalar eritmalarining konsentratsiyasi, harorati va ekspozitsiyasi vaqtining ularning kuchiga ta'siri, kimyoviy dezinfektsiya vositalari ta'sirida mikroob xujayrasida kechadigan jarayonlarni tushunishni nazariy va amaliy ahamiyati. Dezinfektsiya vositalariga qo'yiladigan talablar, fizik va biologik dezinfektsiyalashning ahamiyati.

4-mavzu. Baliqchilik xo'jaliklarida ishlatiladigan veterinariya sanitariya texnikalari

Dezinfektsion texnikalarga qo'yiladigan eng asosiy talablar. Aerosol yo'li bilan dezinfektsiyalash uchun maxsus dezinfektsiya mashinalari. Apparatlarining ishlash prinsipi va qo'llanilishi. Maxsus avtomashinalar yordamida o'tkaziladigan tadbirlarning turlari va ular bilan ishlashda xavfsizlik qoidalari.

5-mavzu. Baliqchilik xo'jaliklari dezinfektsiyasi

Dezinfektsiya ta'limotining mohiyati. Dezinfektsiya (zararsizlantirish) ni yuqumsizlashtirishdan va sterillashdan farqlash. Dezinfektsiya o'tkazish uchun dastlabki tayyorgarlik bosqichi hisoblangan mexanik tozalashning ahamiyati. Dezinfektsiya vositalarini eritmalar yoki aerosollar holatida qo'llashning afzalliklari. Profilaktik dezinfektsiyani o'tkazish tartibi va muddatlari. Majburiy dezinfektsiyaning turlari, o'tkazish tartibi va muddatlari. Past haroratda dezinfektsiyalashning o'ziga xos jihatlari. Dezinfektsiya sifatini baholash.

6-mavzu. Baliqchilik havzalarida bo'g'imoyoqlilar va gelmintlarga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari

Chivinlar tomonidan tarqatiladigan baliqlarning yuqumli va invazion kasalliklari. Chivinlarga qarshi kurash profilaktik (asosiy) va qiruvchi (yordamchi) usullari. Krustasenoziylar tomonidan tarqatiladigan yuqumli va invazion kasalliklar. Baliqlar kanalariga qarshi kurashish usullari, qo'llaniladigan dezinfektsiya vositalari.

7- mavzu. Suv havzalarining veterinariya - sanitariyasi

Suv havzalaridagi har xil turdagi tirik mikroorganizmlar haqida tushuncha.

Suv havzalarini zararsizlantirish. Suv havzalarini turli chuqurliklarda dezinfektsiyalash. Suv havzalarini dezinfektsiyalashda qo'llaniladigan kimyoviy vositalar. Insonlarning tabiatni o'zgartirishga bo'lgan faol harakatlarining (tuproqqa o'g'itlar solish, sug'orish, quritish) mikroblar biotsenozini o'zgartirishdagi o'rni.

8-mavzu. Chavaqlarni parvarishlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari

Chavaqlarni parvarishlash sexida zoogigiyenik parametrlarni bajarilishiga ularni saqlash normativlariga va profilaktik hamda veterinariya sanitariya tadbirlarining bajarilishi. Chavaqlarni parvarishlash sexida qarshi kasalliklarga kurashish dezinfektsiyalashda qo'llaniladigan kimyoviy vositalar. Chavaqlarni parvarishlash sexida dezinfektsiya vositalariga qo'yiladigan talablar. Fizik va biologik dezinfektsiyalashning ahamiyati.

9- mavzu. Baliq go'shtini qayta ishlash korxonalarining veterinariya sanitariyasi

Baliq so'yish sexida bo'lishi shart asosiy va yordamchi binolar. Binolarni yuvish va dezinfektsiyalash tartibi. Baliq go'shtini qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiyalash. Sovutkichlarda mog'or zamburug'lariga qarshi kurashda ishlatiladigan kimyoviy va fizikaviy dezinfektsiya vositalari.

10- mavzu. Baliqchilik chiqindilari bilan ishlashda veterinariya – sanitariya chora tadbirlari

Baliqchilik chiqindilarining turlari va ular orqali tarqaladigan yuqumli kasalliklar haqida tushuncha. Baliq uni zavodida hom ashyoni tayyorlash va nazorati. Baliq unini ishlab chiqarishga bo'lgan veterinariya – sanitariya talablari. Baliqchilik chiqindilarini va baliqlar jasadlarini baliq uni ishlab chiqarish zavodlarida qayta ishlash yo'li bilan zararsizlantirish. Baliq uni zavodida ishlatiladigan dezinfektsion vositalar. Baliq chiqindilarini yoqib yuborish usullari. Bekker quduqlarining qurilishiga bo'lgan veterinariya – sanitariya talablari, baliq chiqindilarini maxsus quduqlarda biotermik zararsizlantirish tartibi va uning ahamiyati.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Veterinariya-sanitariya tadbirlarini bajarishda texnika xavfsizligi va ishlab chiqarishda shaxsiy gigiyena qoidalar.
2. Dezinfektsiya vositalarining tarkibi.
3. Dezinfektsiya vositalarining tarkibidagi faol moddalarni aniqlash.
4. Veterinariya-sanitariya texnikalari bilan ishlash qoidalar.
5. Dezinfektsiya o'tkazish va uning sifatini aniqlash.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, "parranda, baliq, asalari va mo'yнали xayvonlar kasalliklari" kafedrası assistenti, v.f.f.d. (PhD), F.E. Kurbanov tomonidan tayyorlangan 70840301 - Veterinariya sanitariyasi, veterinary sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash geginasi mutaxassisligi bo'yicha «Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari» fanning o'quv dasturiga

TAQRIZ

Dastur 70840301 - Veterinariya sanitariyasi, veterinary sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash geginasi mutaxassisligi bo'yicha «Baliqchilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlari» fanidan tayyorlangan bo'lib, uning tarkibida o'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy t'limdagi o'rni, o'quv fanining maqsadi va vazifalari, asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari), amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar, mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari hamda axborot manbalari ro'yxati ko'rsatilgan.

O'zbekiston Respublikasi suv havzalaridagi baliqlarda uchraydigan yuqumli va invazion kasalliklarining umumiy patologiyasining asoslari, kasalliklarni oldini olish, ularni davolash asoslari keltirilgan. epizootologiyasi, qo'zg'atuvchilari, ularning bioekologik xususiyatlari, klinik belgilari, differentsiatsiyasi, davolash va profilaktika chora-tadbirlari bo'yicha ma'lumotlar bayon etilgan. Baliqchilik tarmog'ini jadal rivojlantirish, baliq mahsulotlari ishlab chiqarishning zamonaviy va innovatsion uslublarini joriy etgan holda ishlab chiqarish hajmini oshirish, sohani tartibga solish bo'yicha bir qator qonun hujjatlari qabul qilinib, ularning ijrosini sifatli va puxta ta'minlash choralari ko'rilmogda.

Dasturning asosiy qismida fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni, magistrarga kasalliklar etiologiyasi, diagostikasi, davolash va oldini olishda zamonaviy usullar va texnologiyalar, kasalliklarni oldini olishning zamonaviy uslub va vositalarini takomillashtirish orqali baliqlar maxsuldorligi va reprodktiv qobiliyatini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatishdan iborat.

Dastur ilmiy va uslubiy jihatdan DTS talablariga javob beradi deb hisoblayman. Dasturni chop etishga tavsiya etaman.

Toshkent davlat agrar universiteti

Umumiy zootexniya va

veterinariya kafedrası professori **Yuldashov M.A.**

Taqrizchilar:

1. M.A.Yuldashov. Toshkent davlat agrar universiteti, Umumiy zootehniya va veterinariya kafedrası professori., b.f.d.

2. V.M.Dustqulov. Veterinariya sanitariya ekspertizasi va gegiyena kafedrası v.b. dotsinti., v.f.n.

IV.I. Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Baliq mahsulotlarini tashishda transport veterinariya – sanitariyasi
2. Baliqchilikka mansub xom ashyolarni olish va qayta ishlashning veterinariya – sanitariyasi.
3. Baliqchilik havzalarida suv muhitini buzuvchi biologik omillar.
4. Baliqchilik havzalarida suv muhitini buzuvchi kimyoviy omillar.
5. Chavoqlarni parvarishlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari.
6. Katta baliqlarni yetishtirishda veterinariya sanitariya tadbirlari.
7. Ozuqa ombori va tayyorlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari.
8. Baliqlar eksport va import jarayonlarining veterinariya sanitariyasi.
9. Baliq mahsulotlarini eksport va import jarayonlarining veterinariya sanitariyasi.
10. Baliqchilikda zamonaviy texnik vositalarni joriy qilish.
11. Baliqlarning gelmintoz kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
12. Baliqlarning parazitlar kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
13. Baliqlarning mikologik kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
14. Sanoat korxonalarining oqova suvlarini tozalash va zararsizlantirish usullari
15. Baliqchilik havzalarini zararsizlantirish.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar*Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:*

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Virusli gemorragik septisimiya kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
2. Qizamiq (krasnuxa) kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
3. Bronxiomikoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
4. Suv havzalari dezinfektsiyasini o'tkazishda dezinfektsion vositalardan foydalanish
5. Baliqchilik xo'jaliklarida ishlatiladigan texnik vosita va buyumlarni veterinariya sanitariyasi
6. Nefromikoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
7. Ixtiosporidioz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
8. Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni eksport qilish qoidalari.
9. Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni import qilish qoidalari.
10. Aeromonoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
11. Saprolegnioz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
12. Legulyoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
13. Botreotsefallyoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
14. Difillobotrioz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
15. Opisthorx kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
16. Dioktofimoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari
17. Kostioz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari

	18. Xillodenillyoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari 19. Ixtiofitirioz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari 20. Girodaktilyoz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari 21. Daktillogiroz kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari 22. Krustasenez kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari 23. Suv havzalarining veterinariya - sanitariyasi tadbirlari 24. Chavaqlarni parvarishlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari 25. Tayyor ozuqalarni saqlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari 26. Baliqchilikda ishlatiladigan ov qurol - aslahalarini veterinariya sanitariya tadbirlari 27. Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni eksport qilishga qo'yiladigan veterinariya-sanitariya talablar 28. Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni import qilishga qo'yiladigan veterinariya-sanitariya talablari.
3	VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida magistr: <ul style="list-style-type: none"> baliqchilik ob'yektlari, baliqchilik mahsulotlari va xom ashyolarini tayyolash va qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiya, dezinseksiya, dezinvasiya va deratizatsiya tadbirlari o'tkazilishinihng ahamiyati haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> veterinariya sanitariya texnikalari va ularning ishlatilishini, baliqchilikda bo'g'imoyoqlilar (ektoparazitlar va boshqa.)va gelmintlarga qarshi dezinfektsiya o'tkazish usullarini, zararkunandalarga qarshi kurash chora – tadbirlarini, baliq go'shtini qayta ishlash korxonalarini va dezinfektsiyalash usullarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> baliqchilikka mansub xom ashyolar va chiqindilarini qayta ishlashning veterinariya – sanitariyasi haqida, havza suvlarini zararsizlantirish va dezinfektsiyalash usullarini qo'llash bo'yicha <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)</i>
4	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamo bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yurutish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy

	nazoratni muvoffaqqiyatli topshirish.
6	Asosiy adabiyotlar <ol style="list-style-type: none"> A.S.Daminov, Sh.N.Nasimov, V.A.Gerasimchik, S.B.Eshburiev, F.I.Qurbonov "Baliq kasalliklari" O'quv qo'llanma. "Navro'z" nashriyoti. Toshkent. 2020 yil. Haqberdiyev P.S., Qurbonov F.I. "Baliq va asalari kasalliklari". O'quv qo'llanma. "Navro'z" nashriyoti. Toshkent. 2016 yil. Qo'shimcha adabiyotlar <ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori. B.A. Герасимчик, Е.Ф. Садовникова "Болезни рыб и пчел" Учебное пособие. Минск, 2017 год. Н.А. Головина и другие "Ихтиопатология". Учебник, Издательство "Мир" 2003 год. Axborot manbaalari <ol style="list-style-type: none"> www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi xukumat portal. www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi www.Ziyonet.uz. www.veterinariya.medsinasi.uz www.sea@mail.net21.ru www.veterinary@actavis.ru
7	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2" -avgustdagi "12-sonli bayoni bilan ma'qullangan.
8	Fan/modul uchun ma'sullar: F.E.Kurbanov. SamDVMCHBU, "Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari" kafedrasi assistenti, veterinariya fanlari falsafa doktori (PhD).